

સલામી સવારની..

બાહોશ ગુનેગારો કાયદાની ખોટ, સમજે છે, ખાખીની તો મસ્જિદ સુધી જ છે દોટ, સમજે છે, કોર્ટ-બચાવ ભૂલભૂલામણીનું જંતર-મંતર, સરકાર-મીડિયા પ્રજાને તો ભોટ, સમજે છે!! (મહેશ શાહ - સૈયાદ પરિવારની જાહેરાતો)

સુપ્રભાતમ્ સુરેષ પ્રા. ભટ્ટ 079-23226251

હાથે કરીને, છાણે ચઢાવ્યો વીંછી - ડંખે ચલણ... (હવે નક્કલીને પણ કરો માનવ!) (કેશ લેસ વ્યવહાર)

ચિંતન

જ્યાં કોરી રેખા બુનૈ, તીરા આવે હૌર, એસ લેખા મીચ કા, દૌરિ સકે તો દૌર.

આ સાખીમાં કબીર કામ સાથે જ્ઞાન, પરિશ્રમ સાથે ભક્તિ, નિર્મોહી સ્થિતિ સાથે કરુણા, ઈશ્વર સ્મરણ સાથે પરોપકાર એમ અનેક તાણાવાણાની ગુંથણી કરી સુંદર ભાત પાડી આપે છે. જેમ વણકર તાણામાં વાણો પરોવતો જાય છે. તેમ તાણાનો અંત નજીક આવતો જાય છે. વાણાનો દોરો પસાર થયા પછી વણકર તેને કટકે મારી મજબૂત કરે છે. સમયનો પ્રવાહ વાણાની જેમ પસાર થાય છે જ્યારે ભક્તિ દ્વારા જીવનનાં તાણાં-વાણાંને મજબૂત કરવાનો કબીર ઉપદેશ આપે છે. હર પળ જીવનનો તાણો કાળ ટૂંકાવી રહ્યો છે. ત્યારે જીવ્યું સાર્થક થાય તેવા સત્કર્મો કરીએ તે ઈચ્છનીય છે.

શ્વાસો-શ્વાસ અને શ્ણે-શ્ણણના તાણા-વાણાથી જિંદગી પળે-પળ ટૂંકાવી જાય છે. ઈશ્વર સ્મરણ અને ભક્તિમય બનાવીને જિંદગીનું વસ્ત્ર રંગબેરંગી બનાવી દીપવવું જોઈએ.

સુવિચાર

- હું મારા શત્રુઓને મિત્ર બનાવી રહ્યો છું. આ અહિંસાની કૂટનીતિ છે - લિંકન
નસીબ અને પુરુષાર્થના રસ્તા જુદા જુદા છે.
છતાં તેઓ જ્યાં મળે છે ત્યાં અદ્ભૂત સફળતા સર કરે છે - સુભાષચંદ્ર બોઝ
જેને અશાંતિ થઈ જ નથી, તે ચિંતક થઈ શકતો નથી - સ્વામી સચ્ચિદાનંદ
માળા ફેરવવા કરતાં પાવડો ફેરવવો, કાંઈ ઉગારો તો રાષ્ટ્રનો પ્રશ્ન કંઈક તો ઉકેલી શકાય - ચંદ્રકાન્ત બક્ષી
જે જ્ઞાન આચરણમાં ઉતર્યું નથી તે ભારરૂપ છે - ભર્તૃહરિ
જ્ઞાની માણસને જગત લોભાવી શકતું નથી, માછલીઓની કૂદાકૂદથી સાગર છલકાતો નથી - જનકલ્યાણ
જેનામાં લોભ છે તેનામાં બીજા અવગુણોની જરૂર જ રહે છે - પ્રણવ દલે
આજનું ઔષધ : કાચા પૈપૈયાની પેસ્ટ બનાવી ખીલ પર લગાડવાથી ખીલ મટે છે અને તેનો ડાઘ પણ રહેતો નથી. (સંકલન : દિપક વી. આસરા)

બોધકથા

આજનું યૌવન નાની-મોટી મુસીબતથી નાસીપાસ થઈ હતાશ થઈ જાય અને આત્મહત્યાનો રસ્તો અપનાવે છે. આત્મહત્યા એ ઉકેલ નથી ભીરૂતા અને નામદારી છે. સુરેશ રૈના પ્રખ્યાત ક્રિકેટર તેર વર્ષના હતા ત્યારે લખનો કોલેજ અને ત્યાંની હોસ્ટેલમાં દાખલ થયાં - તે વખતે રેંગીંગ દાદાગીરી અને ગુંગામીરીની પરાકાષ્ટાએ હતું. નવા આવનારા વિદ્યાર્થી હોસ્ટેલ-કોલેજ છોડી જતાં કે આત્મહત્યા કરી લેતા હતા. સુરેશ રૈના પણ એવા જ વિચારમાં હતા - ત્યાં પ્રવીણ આમરે નામના તેના ક્રિકેટર મિત્રે એમને ખૂબ સાંત્વન આપ્યું અને પોતાની સાથે મુંબઈ લઈ ગયા. મુક્ત-મુગ્ધ વાતાવરણમાં સુરેશ રૈના ક્રિકેટર તરીકે ઝળક્યા - ઈન્ડિયન એક્સપ્રેસમાં પત્રકાર થયા અને ક્રિકેટર તરીકે ભારતીય ટીમમાં આજે પણ તેમનું ગૌરવભર્યું સ્થાન છે. હિંમતે મદર્દા તો મદદે ખુદા.

અંગ્રેજી સાહિત્યકાર અર્નેસ્ટ હેમિંગ્વે કહે છે કે “તમે જીવનસાથી તરીકે કોઈને પસંદ કરી શકો છો, પરંતુ તમારા સગા-વહાલા અને પાડોશીને તમે પસંદ કરી શકતા નથી.”

આપણે સમજી શકીએ છીએ કે સમાજમાન્ય લગ્ન અથવા પ્રેમલગ્નમાં જીવનસાથીની પસંદગી થઈ શકે છે, પરંતુ લગ્ન કર્યા પછી જે લોકો આપોઆપ સ્વજનો બને છે, એને સ્વીકારવા જ પડે છે. કેમ કે એ બધા જ સ્વજનો લગ્નસંબંધની સાથે જ જોડાઈને આવે છે. દરેક સંબંધોમાં આપણને સાસુ-વહુના સંબંધ, રિલેશનશીપનો મિજાજ જોવા મળતો જ હોય છે. જે વ્યક્તિ સહેજ શરમ, સંકોચ અને પોતાના સંસ્કારો થકી નમ્રતા દાખવે અને બધા સાથે સરળ તથા સહજ વર્તાવ કરે એટલે લોકો તે બાબતને એની નબળાઈ ગણવા લાગે. તમારી સરળતાને લોકો શરણાગતિ સમજી બેસે અને દબાવી વ્યક્તિને વધુ દબાવવાનો પ્રયાસ ચોતરફથી કરવામાં પણ આવે. આ રીતે દરેક સંબંધમાં કોઈ વ્યક્તિ સાસુની જેમ સરમુખત્યારશાહી બતાવતી હોય તો કોઈ વ્યક્તિ સરળતા અને સહજતા સાથે બધું સહન કરવાની ભાવના લઈને વહુની જેમ સહનશીલતાની મૂર્તિ બનીને રહે. આપણે સુગંધાની વાત કરીએ. સુગંધાને જોડીયા દીકરીઓ છ વર્ષની થઈ અને એક દીકરો અવતર્યો. તબીબોએ કહેલું કે હવે જો તે મા બને તો જીવનું જોખમ. છતાં ત્રીજી વાર પ્રેગનન્સી રહી જ ગઈ. માંડ એબોર્શન કરાવ્યું. સાસરિયાનાં માનસિક-શારીરિક ત્રાસના કારણે શરીર ઉપરની બાહ્ય ઈજાઓ સાથે આંખોને પણ નુકસાન થયું. આંખોના

અંજી સાહિત્યકાર અર્નેસ્ટ હેમિંગ્વે કહે છે કે “તમે જીવનસાથી તરીકે કોઈને પસંદ કરી શકો છો, પરંતુ તમારા સગા-વહાલા અને પાડોશીને તમે પસંદ કરી શકતા નથી.”

મહેંદીનો શણગાર...!! સુખમાં અમારે સાથી જોઈએ, દુઃખમાં તો એકલી દીકરી જ કાફી છે...!!

‘પપ્પા, લગ્નની કંકોતરી છપાવવાનો ખર્ચો બચી જશે.’ ‘કેવી રીતે? કંકોતરી વગર લગ્ન?’ ‘અરે, ઈ કંકોતરી! હવે ટેકનોલોજી નવી આવી ગઈ છે, અને તમારા જમાઈ સોફ્ટવેર એન્ટિનિયર છે. અમે પરકેક્ટ પ્લાનિંગ કર્યું છે, તમે માત્ર મહેમાનોનું લીસ્ટ તૈયાર કરો.’ ડોક્ટર થયેલી દીકરી તો ફટાફટ બોલતી હતી. પપ્પા તો મોં વકાસીને સાંભળતા જ હતા. યંગ જનરેશન સામે આંગળી વિંધ્યા સમાજની એમને દયા આવતી હતી.

‘પણ બેટા, ભગવાન માટે કંકોતરી, સમાજના રૂઢીચુસ્ત વડીલો...’ ‘હા, શકુનની દસ-પંદર છપાવી લઈશું, બસ.’ ‘કોઈ આમંત્રણ વગર રહી ના જાય એટલું જો જો.’ ‘હા, આમંત્રણ પરથી યાદ આવ્યું, સંગીત સંચાના આમંત્રક તરીકે બહેનનું નામ લખવાનું છે, મારી બહેન જ મારો ભાઈ છે.’ પપ્પાની આંખમાં ઝળઝળાયા આવ્યા. દીકરી અને એ પણ બબ્બે. કેટલીયે વાર એ વિશે કોમેન્ટ સાંભળી હશે. દિવાળીમાં ઘરે આવતા મહેમાન પણ દીકરી હોવાથી હાથમાં દસની નોટ પકડાવી બોલતાં ‘દીકરો હોય તો

વધુ આપીએ...’ લગ્નની તડામાર તૈયારી સાથે પપ્પાને દીકરીની કેટકેટલી વાતો યાદ આવતી હતી. દીકરાને મોટા થતાં વાર લાગે છે. પણ દીકરીઓ તો ફટાફટ મોટી થાય છે. ગરબાની શોખીન દીકરી અવ્યાસમાંથી રિલેક્સ થવાં પરસેવો પડે એટલા ગરબા ઘરમાં જ રમતી અને એ પણ મોટા અવાજે ગરબા વગાડીને, એ રૂમ અને ગરબા શાંત થવાના હતાં. એણે જ્યારે નવરાત્રીમાં ગરબા રમવા અમેરિકાથી આવવાની વાત કરી અને એમણે હા પાડી ત્યારેય ‘મોટા ખર્ચાં કરી છોકરીને બગાડે છે.’ એવું કહેનારા ઓછા નહોતા.

‘મહેંદી સજાકે રખના...’ ગીત સાથે ઘરમાં આજે બધી બહેન-પ્રેમના વિસ્તાર જેવી હું દીકરી છું, ગોળના કંસાર જેવી હું દીકરી છું. અજવાળું ઊગે મુજ આગમનથી, સ્નેહના પ્રસાર જેવી હું દીકરી છું! - કૃષ્ણકાન્ત ભાટિયા ‘કાન્ત’

દીકરીઓ હાથ આગળ ધરી મહેંદી મુકાવતી હતી. એકદમ ખુશીનો માહોલ હતો. ‘પપ્પા, મારી વિદાય થશે ત્યારે તો બહુ રડશો ને?’ ‘બેટા, પથ્થર દિલ બાપ પણ કન્યા વિદાયે રડે, ત્યારે હું તો બહારથી મજબૂત દેખાતો અંદરથી તો બહુ નબળો બાપ છું.’ ‘પણ, પપ્પા મને એ તો કહો મેં તમને ક્યારે રોવાડાવ્યા છે?’ દીકરીને તો ‘ના’ નો જવાબ અપેક્ષિત હતો. કારણ એ દીકરી જ એટલી ડાહી, સમજૂ અને માયાળુ હતી કે મા-બાપના રડવાનું કારણ બને જ

નહી, પણ પપ્પાએ તો ‘હા’ પાડી. ‘ક્યારે? મને તો યાદ પણ નથી.’ એને બહુ આશ્ચર્ય થયું. પપ્પાએ વાત ચાલુ કરી. અને ગીત સાથે સૌ એકદમ શાંત થઈ ગયા. ‘ત્યારે તો તું માત્ર એકાદ વર્ષની હતી. ભાંખોડીયા ભરતી હતી, ઘૂંટણ પર આખા ઘરમાં ફરતી અને બધાં રમકડાં જયાને ત્યાં ફેંકતી હતી.’ એક દિવસ અચાનક મને એક તુકડો સુગ્ર્યો, મેં તારી સામે પૈસા, પેન અને રમકડાં મુકી દીધા. મારે જોવું હતું કે તું ત્રણમાંથી કઈ વસ્તુ ઉપાડે છે. તું એ ત્રણમાંથી કોઈ ઘણ વસ્તુ ઉપાડે એ પરથી સાબિત થવાનું હતું કે તું મોટી થઈને શાને મહત્ત્વ આપીશ. પૈસા એટલે પુકળ સંપત્તિ. પેન એટલે બુદ્ધિ - અભ્યાસ અને રમકડાં એટલે મોજ-મસ્તી-આનંદ. મેં આમ તો આ બધું બહુ સહજભાવે અને ઉત્સુકતાવશ કરેલું. મને તો માત્ર તારી પસંદગી જોવી હતી.

તું એક જગ્યાએ બેસીને ટગર ટગર એ ત્રણેય વસ્તુઓને જોઈ રહી હતી. હું સામેના સોફા પર બેસીને શાંતિથી પણ મનમાં ઉત્સુકતા સાથે એ ત્રણેય વસ્તુ અને તારી સામે જોઈ રહ્યો હતો. તું ધીમે ધીમે ભાંખોડીયા ભરતી આગળ વધી રહી હતી. હવે મેં મારા શ્વાસ રોકી લીધા. હું ડોક્ટર હતો એટલે સ્વાભાવિક મને તું પેન ઉપાડે એમાં રસ હતો. કારણ પેન એટલે બુદ્ધિ શિક્ષણ આવશે એટલે આપોઆપ પૈસા અને મોજ-મસ્તી આવવાની જ હતી.

તું એ વસ્તુઓ તરફ ઝડપથી આગળ વધી અને ત્યાં આવીને એ ત્રણેય વસ્તુઓને આવી-પાછી કરી, વચ્ચેથી રસ્તો કરીને સડસડાટ આવીને

મારા ખોળામાં બેસી ગઈ. મને તો આ વસ્તુઓની ગડમથલામાં એ વાતનો ખ્યાલ જ ન રહ્યો કે મારી દીકરીની પસંદગી આ ભૌતિક વસ્તુઓ કરતાં પણ ‘હું’ હોઈ શકું છું અને તું મારા ખોળામાં ખિલખિલાટ હસતી હતી અને હું ઘુસકે ને ઘુસકે રડતો હતો. તે મને ખુબ રડાવ્યો હતો ‘એમ કહેતા ફરી એમની આંખોમાંથી અશ્રુધારા વહી રહી હતી.

ગંભીર થઈ ગયેલા વાતાવરણને હળવું કરતાં એ દીકરીના મમ્મી બોલી ઉઠ્યાં, ‘અને પેલી વાત તો તમે કહેવાની ભૂલી જ ગયા કે તમારા મિત્રનો ત્રણ વર્ષનો દીકરો જે આપણા ઘરે મુકી ગયા હતા એણે એ પૈસા ઉપાડી લીધેલાં, જે આજેય પૈસા પાછળ પાગલ છે અને હમણાં પાંચસો અને હજારની નોટોનું ટેન્શન લઈને ફરે છે.’ અને બધાં બડબડાટ હસી પડ્યાં, એટલામાં ફોનની રિંગ વાગી...

‘તમારી ઈ કંકોતરી વોટ્સએપ દ્વારા મળી, મજા પડી ગઈ, અમારા નામ સાથે ખુલી. અમારેય અમારા દીકરીની આવી કંકોતરી બનાવવી છે, જરા આઈડિયા આપો ને...’ ‘બેટા, લે આમને જરા કંકોતરીની કથા કર. તમારો આ નવો આઈડિયા તો સફળ થઈ ગયો.’ પપ્પાની નાનપણની વાત સાંભળીને રડી રહેલી દીકરી કંકોતરીની વાત સાંભળતા ફરી પાછી ઉત્સાહથી હસી પડી. આમેય દીકરીઓને આંસુ ખાળીને હસવામાં વારેય કેટલી લાગે? સાસરે પિયરની હાથ કરો એટલી જ! ચૂંટલો : દીકરી એ તો મા-બાપનું રિયાજ છે. ઉત્સાહની બેટરી ડાઉન થાય ત્યાં તો ઉછળતી-ફૂટતી આવીને ખુશીથી ઘરને ઝીન સિગ્નલ સાથે લીલુછમ્મ કરી નાંખે. જેના ઘરમાં રમકડામાં ઘરઘચ્છાં છે એ પરિવારને ‘કન્યાદાન’ જેવું વરદાન પ્રાપ્ત છે.